

Projev předsedy PSP ČR

Vzpomínková akce k 50. výročí Pražského jara 1968

Vídeň, 19. května 2018

Vážený pane starosto a hejtmane hlavního města Vídeň,

Vážená paní velvyslankyně,

Excellence,

Vážení a milí krajané z našich spolků v Rakousku,

je pro mne velkou ctí zde ve Vídni společně s rakouskými přáteli naší země, s krajauskými spolky Čechů a Slováků a s pamětníky připomenout 50. výročí Pražského jara 1968, které se stalo nadějí pro generaci našich rodičů a prarodičů, jak žít i za železnou oponou v lepším světě. Stalo se i velkou nadějí a impulsem pro československo – rakouské vztahy, které právě v tomto období zažily od 2. světové války nebývalý rozmach na všech úrovních včetně té nejdůležitější, mezilidské. Mnozí z Vás, z přítomných pamětníků událostí si nesou svůj příběh v srci, který je tím „jejich největším“, ale protože jsem v tu dobu ještě nebyl na světě, dovoluji mi, abych připomenul za všechny alespoň některé z nich:

Vážený pane starosto, vídeňský starosta Helmut Zilk ještě než se stal Vaším předchůdcem ve funkci, pracoval jako programový ředitel rakouské televize ORF a vymyslel a prosadil se svými protějšky v Československé televizi pořad „Telemosty“, v ORF se jmenovaly „Stadtgespräch“, což byl pro televizi v Československu vůbec první necenzurovaný pořad. Pozice rakouského ORF v roce 1968 v Československu byla z hlediska mediálního pokrytí exkluzivní. Měla v Československu hustou síť spolupracovníků a právě jejím prostřednictvím

získával západní svět informace o událostech Pražského jara a především o jeho násilném potlačení v srpnu 1968.

Helmut Zilk před deseti lety řekl: “ V zásadě bylo Pražské jaro něco fascinujícího pro každého politicky smýšlejícího člověka. Bylo vidět, že lid dokáže o svých problémech diskutovat, i když má těžkosti. Ta otevřenost, se kterou se v novinách nebo na ulicích diskutovalo! Viděli jsme tenkrát naši úlohu v upevňování česko-rakouských vztahů. Od té doby jsem říkával v rádiu a v televizi, že musíme dělat všechno pro to, aby ti lidé na té druhé straně železné opony měli ten pocit, že jsou při tom a že k nám patří... Dělal jsem pořady, které byly natáčeny v ulicích Prahy, Brna a Bratislavy, o tom, co se tam děje. Všichni lidé byli velice otevření a velice se o vše zajímali.”

A tak se ze sousedů přes dvacet let oddělených válkou a železnou oponou stávali znovu lidé, kteří si rozumí, kteří společně plánují projekty, jako ten televizní a kteří dostali šanci stát se díky svým projektům a plánům také přáteli. Jsem rád, že mohu přivítat mezi námi také spolupracovníka pana Zilka, významného představitele českého krajanského hnutí, pana Eduarda Haranta.

Vpád sovětských vojsk v srpnu 1968 rázem všechny naděje na rozvoj vztahů ukončil. Brežněvova doktrína takzvané omezené suverenity Československu nekompromisně připomněla, kam podle Moskvy naše země patří. Po událostech roku 1956 v Maďarsku bylo více než jasné, že Varšavská smlouva je nejen vojenským paktem východního bloku, ale že se stala ve 20. století jedinou organizací, která dokázala napadat vojensky a politicky svoje vlastní členy, aby jim bránila ve svébytném vývoji.

Přes celou tragédii 21. srpna 1968 se stalo v těchto dnech něco velkolepého, na co bychom měli být hrdí a na co bychom neměli nikdy zapomenout: hranice pro naše uprchlíky zůstala otevřená, diplomacie Rakouska v Praze a jeho vyslanec, pozdější spolkový prezident Rakouské republiky Rudolf Kirchschläger, umožnili desetitísícům našich občanů odejít ze země a dál žít svůj sen o svobodě a demokracii z období Pražského jara. Naše země za to pana Kirschschrägera ocenila v roce 1996 řádem Tomáše Gariggu Masaryka a společně jsme si připomněli i jeho nedávné 100. výročí narození.

Bez pomoci Rakouska by se mnoho osobností a občanů Československa, kteří pak ze svobodného světa pomáhali myšlence svobodného Československa,

nedostalo k možnosti vykonávat tuto činnost či rozumné zaměstnání. Za všechny bych zde na tato výrazně „pootevřená vrátka“ ke svobodě v Rakousku zmínil Karla Kryla, Pavla Landovského, Pavla Tigrida, Josefa Škvoreckého nebo Pavla Kohouta.

Vážený pane starosto, těší mne, že jsme po roce 1989 dokázali v mnohém na tyto slavné tradice v česko – rakouských vztazích navázat. Nebývalý rozvoj našich spolků a jejich Menšinové rady, Komenského škola, kde od školky po maturitu vytváříte základ češství a moravanství a česko – rakouské vzájemnosti nejen díky dvojjazyčnosti, Sokol se svými volejbalovými úspěchy, noviny s historicky příznačným názvem *Vídeňské svobodné listy* a česká duchovní služba.

Chtěl bych proto velmi ocenit vztah Rakouské republiky a Vídně s českou menšinou jako příkladný a budu velmi rád, když budu společně se svým protějškem s prezidentem Národní rady a s dalšími poslanci k jejich rozvoji přispět. Za měsíc společně s mým protějškem prezidentem Národní rady panem Wolfgangem Sobotkou navštívíme nedělní Znojmo a Retz, připomeneme si jejich partnerství, které trvá již dvacet let a na podzim si připomeneme společně v Kroměříži 170 let od konání říšského sněmu a pokusu vytvořit první ústavu s dělbou moci. Chceme také podpořit rakouské předsednictví v Radě Evropské unie.

Tak nějak dnes žijeme v realitě sny generace Pražského jara 1968 a jsou vzácné chvíle jako dnes, kdy si sílu dobrého sousedství, svobody a demokracie uvědomujeme. Vážený pane starosto a hejtmane, přeji Vám mnoho zdraví do dalších let a budeme se těšit, že nás v České republice budete často navštěvovat.